

قانون نحوه پیگیری تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

مصوب ۱۳۹۴/۳/۵

درباره‌ی قانون

«طرح نحوه پیگیری تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی» را تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی ابتدا با عنوان «طرح نحوه پیگیری تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی» به مجلس تقدیم کردند. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح، ضرورت ارائه‌ی آن به صورت زیر تبیین شده است: پس از ابلاغ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۳۰، بررسی نحوه‌ی تحقق این سیاست‌ها از ابتدای اسفندماه ۱۳۹۲ در دستور کار مجلس شورای اسلامی، کمیسیون‌های تخصصی و کمیسیون ویژه‌ی حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی قرار گرفت. پس از تشکیل کارگروه و دریافت نظرات کمیسیون‌ها و نمایندگان محترم مجلس، با حضور نمایندگان دستگاه‌های اجرایی، کارشناسان مرکز پژوهش‌ها و نمایندگان تشکل‌های غیردولتی گزارشی تحت عنوان «سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و قوانین متناظر و پیشنهادهایی در مورد نحوه‌ی اجرایی شدن آنها» در تاریخ ۱۳۹۳/۹/۱۱ به هیئت رئیسه‌ی مجلس شورای اسلامی ارسال و در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۵ در صحن علنی قرائت گردید. اینک طبق تبصره (۱) ماده (۴۹) آیین‌نامه‌ی داخلی مجلس شورای اسلامی چون این گزارش حاوی پیشنهادات جهت تصویب در مجلس شورای اسلامی می‌باشد، این طرح تقدیم می‌گردد.

این طرح در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۵ برای رسیدگی به کمیسیون ویژه‌ی حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به عنوان کمیسیون اصلی ارسال شد. کمیسیون مزبور پس از بحث و بررسی در خصوص مفاد این طرح در جلسات متعدد، در نهایت آن را در تاریخ ۱۳۹۴/۱/۲۵ به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه داد. این طرح در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۱ در صحن علنی مجلس مطرح شد و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۵۶/۵۶۳۶ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۹ با تشکیل جلسه و بررسی این مصوبه، برخی مفاد آن را مغایر با قانون اساسی تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۳۸۸ مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۳ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. مجلس برای رفع ایرادهای شورای نگهبان در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۳/۵ اصلاحات لازم را در این مصوبه اعمال کرد و مصوبه‌ی اصلاحی را طی نامه‌ی شماره ۵۵۶/۱۵۴۸۲ مورخ ۱۳۹۴/۳/۶ برای اظهار نظر مجدد به شورای نگهبان ارسال کرد. بررسی مصوبه‌ی اصلاحی در دستور کار جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۰ شورای نگهبان قرار گرفت که پس از بحث و بررسی، اعضای شورا اصلاحات انجام‌شده را رافع ایرادهای پیشین خود دانستند و نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را به موجب نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۱۲۰۳ مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام کردند.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۲/۱ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۲/۹

ماده ۱- شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی که در این قانون «شورا» نامیده می‌شود، مرکب از معاون اول رئیس جمهور، نایب‌رئیس اول مجلس شورای اسلامی و معاون اول قوه قضائیه است تا نسبت به هماهنگ‌سازی، تعیین اولویت‌های برنامه‌های سه قوه، تعیین شاخص‌های مربوطه، پایش مستمر آنها و پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی اقدام کند.

دیدگاه مغایرت

الف) حکم ماده (۱) این مصوبه در خصوص تشکیل شورایی مرکب از معاون اول رئیس جمهور، نایب رئیس اول مجلس و معاون اول قوه قضائیه به منظور پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی است؛ زیرا مطابق با این اصل، هر یک از قوا مستقل از یکدیگرند و در این زمینه به فراخور وظایف ذاتی خود به صورت مستقل، مسئولیت تحقق و اجرای سیاست‌های کلی را در نهاد خود بر عهده دارند. بنابراین، حکم این ماده مبنی بر تشکیل شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی به دلیل نقض استقلال قوا مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی است. گفتنی است، پیش‌تر شورای نگهبان حکم مقرر در ماده (۱۹۶) لایحه‌ی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی پنجم توسعه‌ی جمهوری اسلامی ایران^۱ مبنی بر تشکیل شورای نظارتی متشکل از دو نفر از هر سه قوه را نیز با همین استدلال، مغایر با اصول متعدد قانون اساسی نظیر اصول (۵۴)، (۵۵)، (۵۷)، (۶۰) و (۷۶) شناخته بود.^۲

ب) مطابق بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی، نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام از وظایف و اختیارات رهبری است. رهبری نیز با استفاده از اختیار خود در ذیل اصل (۱۱۰) قانون اساسی مبنی بر امکان تفویض برخی از وظایف و اختیارات رهبری به دیگری، اختیارات خود را در این خصوص در تاریخ ۱۳۷۷/۱/۱۷ به مجمع تشخیص مصلحت نظام واگذار کرده است. بر اساس این تفویض، مجمع تشخیص در سال ۱۳۸۴ «مقررات نظارت بر حُسن انجام سیاست‌های کلی نظام» را تدوین کرد و به تأیید رهبری رساند و بر اساس آن کمیسیونی به نام کمیسیون نظارت، متشکل از رئیس، دبیر و دو نفر از اعضای کمیسیون‌های مجمع، به عنوان متولی امر نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی نظام تأسیس شده و این مسئولیت را انجام می‌دهد. این در حالی است که وفق ماده (۱) این مصوبه، وظیفه‌ی نظارت و پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به شورایی تحت عنوان «شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی»، متشکل از برخی مقامات سه قوه سپرده شده است. بنابراین ماده (۱) به دلیل واگذاری وظیفه‌ی نظارت و پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به شورای نظارتی مذکور، مغایر با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است.

ج) بر اساس بند (۷) اصل (۱۱۰) قانون اساسی، یکی از وظایف و اختیارات رهبری تنظیم روابط قوای سه‌گانه است. این در حالی است که برخی وظایف پیش‌بینی شده در ماده (۱) این مصوبه برای شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی، از جمله هماهنگ‌سازی و تعیین اولویت‌های برنامه‌های سه قوه، ممکن است با اختیارات رهبری در خصوص تنظیم روابط قوای سه‌گانه همپوشانی‌هایی را ایجاد کند و به همین جهت، این ماده مغایر با بند (۷) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است.

دیدگاه عدم مغایرت

حکم مقرر در ماده (۱) این مصوبه مبنی بر واگذاری وظیفه‌ی نظارت و پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی، مغایرتی با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی ندارد؛ زیرا وظیفه‌ی نظارتی این شورا نافی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام نیست؛ چه آنکه اعضای شورای مزبور متشکل از نمایندگان هر سه قوه است و نماینده‌ی هر قوه به منظور نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در درون قوه‌ی خود به عضویت آن شورا منصوب

^۱ ماده (۱۹۶) لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰)، مصوب ۱۳۸۹/۹/۱۷ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۹۶- به منظور تقویت نهادهای نظارتی کشور، کارآمد نمودن نظام نظارت، حذف اقدامات موازی، شفاف‌سازی، ایجاد هماهنگی، ارتقاء بهره‌وری و تقویت مدیریت کشور شورای دستگاه‌های نظارتی کشور متشکل از دو نفر از مسئولین نظارتی هر قوه با انتخاب رئیس قوه با حفظ استقلال دستگاه‌ها و انجام وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های قانونی هر یک از آنها در حدود مقرر در قانون اساسی تشکیل می‌شود. دستورالعمل اجرایی این ماده مشتمل بر نحوه تشکیل جلسات شورا، نحوه تصمیم‌گیری و نحوه پیگیری تصمیمات ظرف شش ماه اول برنامه به پیشنهاد اعضای شورا و با توافق سران قوا تعیین می‌گردد.»

^۲ نظر شماره ۸۹/۳۰/۴۰۹۶۸ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۶ شورای نگهبان در خصوص ماده (۱۹۶) لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰)، مصوب ۱۳۸۹/۹/۱۷ مجلس شورای اسلامی: «در ماده (۱۹۶)، تشکیل شورای دستگاه‌های نظارتی کشور، مغایر اصول (۵۴)، (۵۵)، (۵۷)، (۶۰)، (۷۶)، (۸۷)، (۹۰) و بند (۳) اصل (۱۵۶) و اصول (۱۶۱)، (۱۷۳) و (۱۷۴) قانون اساسی شناخته شد.»

خواهد شد.

نظر شورای نگهبان

ماده یک، با توجه به وظایف تعیین شده برای شورای مذکور، مغایر اصل (۵۷) قانون اساسی و همچنین مغایر بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد.

ماده ۲- کارگروه مشترکی از قوای سه‌گانه با انتخاب شورا ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون، موظف است در صورت لزوم با کسب نظر کارشناسی صاحب‌نظران، قوانین و مقررات مغایر با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را شناسایی کند تا به منظور اصلاح، پالایش و یا لغو آنها از طریق شورا اقدام قانونی به عمل آید. پس از تنقیح قوانین در مواردی که خلأ قانونی دیده شود طبق آیین‌نامه داخلی مجلس نسبت به ارسال لایحه یا تدوین طرح اقدام می‌شود. نتایج فعالیت‌های این کارگروه در مقاطع سه‌ماهه به اطلاع مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

دیدگاه مغایرت

الف) بر اساس ماده (۲) این مصوبه، اعضای کارگروه مشترک موضوع این ماده، منتخب شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی هستند. همان‌طور که در ماده (۱) این مصوبه گفته شد از آنجا که اساساً تشکیل چنین شورایی به دلیل نقض استقلال قوا مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی است، به تبع کارگروه مشترک موضوع این ماده نیز فاقد وجاهت قانونی است. بنابراین، ماده (۲) این مصوبه، مبنیاً بر ایراد ماده (۱)، مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی است.

ب) نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام از وظایف و اختیارات رهبری است که ایشان نیز این وظیفه را به مجمع تشخیص مصلحت نظام تفویض کرده است. یکی از لوازم این نظارت، شناسایی قوانین و مقررات مغایر با سیاست‌های کلی نظام و پیشنهاد برای اصلاح یا لغو آنها است که بالطبع در صلاحیت مجمع تشخیص مصلحت نظام است. این در حالی است که ماده (۲) این مصوبه، وظیفه‌ی شناسایی و سپس اقدام قانونی در جهت اصلاح، پالایش و لغو قوانین و مقررات مغایر با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را به کارگروه مشترکی از قوای سه‌گانه واگذار کرده است. بنابراین، این ماده به دلیل واگذاری صلاحیت فوق‌الذکر به این کارگروه، مبنیاً بر ایراد ماده (۱)، مغایر با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است.

ج) مطابق این ماده، کارگروه مشترک منتخب شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی، قوانین و مقررات مغایر با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را شناسایی می‌کند و پس از آن، از طریق شورا اقدام قانونی را جهت اصلاح، پالایش و لغو آنها انجام می‌دهد. با عنایت به اینکه اصلاح، پالایش و لغو قوانین و مقررات موضوع این ماده مستلزم قانون‌گذاری جدید است، این ماده مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی است؛ زیرا طبق این اصل، قانون‌گذاری منحصراً در صلاحیت مجلس شورای اسلامی و غیر قابل واگذاری به غیر است.

دیدگاه ابهام

مطابق این ماده، کارگروه موضوع این مصوبه، قوانین و مقررات مغایر با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را شناسایی می‌کند و به شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی ارائه می‌کند. پس از آن، شورای هماهنگی، اقدام قانونی را جهت اصلاح، پالایش و لغو آنها انجام می‌دهد. ابهامی که در این خصوص وجود دارد این است که مشخص نیست منظور از اقدام قانونی جهت اصلاح قوانین از طریق شورا چیست و شورای مذکور چگونه و با استفاده از چه اقدامات قانونی به این مهم می‌پردازد. بدیهی است، در صورتی که مراد از «اقدام قانونی» در این ماده، ارائه‌ی لایحه و طرح نیز باشد، ماده‌ی مزبور مغایر با اصول (۷۴)، (۱۰۲) و بند (۲) اصل (۱۵۸) قانون اساسی است؛ چه آنکه در این اصول، مجاری نحوه‌ی تهیه‌ی طرح و لایحه معلوم شده است و تهیه‌ی طرح‌ها

و لوایح به نمایندگان مجلس، شورای عالی استان‌ها، هیئت وزیران و رئیس قوه قضائیه واگذار شده است. بنابراین، این ماده به دلیل مشخص نبودن مراد از «اقدام قانونی»، واجد ابهام است.

نظر شورای نگهبان

ماده (۲)، مبنیاً بر ایراد ماده یک، ایراد دارد.

ماده ۳- دولت مکلف است اجرای قوانین مربوط به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را در اولویت قرار داده و در تنظیم لوایح از جمله برنامه‌های پنج‌ساله و بودجه‌های سالانه، شاخص‌های مندرج در ماده (۱) را مد نظر قرار دهد و تأثیر اجرای این لوایح بر شاخص‌های مذکور را پیش‌بینی و پیوست لوایح نموده و به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

دیدگاه مغایرت

الف) طبق ماده (۳) دولت مکلف شده است تا در تنظیم لوایح، شاخص‌های مندرج در ماده (۱) این مصوبه را مد نظر قرار دهد. از طرفی، طبق ماده (۱) تعیین شاخص‌های مزبور بر عهده‌ی شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی گذاشته شده است. بر این اساس، از آنجا که در ماده (۱) تشکیل چنین شورایی به دلیل نقض استقلال قوا مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی دانسته شد، این ماده نیز مبنیاً بر ایراد ماده (۱)، مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی است.

ب) حکم مقرر در این ماده مبنی بر تکلیف دولت به مد نظر قرار دادن شاخص‌های تعیین شده توسط شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی در تنظیم لوایح از جمله لایحه‌ی بودجه‌ی سالانه، مغایر با اصل (۵۲) قانون اساسی است. توضیح اینکه وفق اصل (۵۲) قانون اساسی، بودجه‌ی سالانه‌ی کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر است از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌شود. بنابراین به دلیل اینکه مطابق این اصل، صلاحیت تنظیم و تهیه‌ی لایحه بودجه مطلقاً بر عهده‌ی دولت است، الزام دولت به مد نظر قرار دادن شاخص‌های تعیین شده توسط شورای فوق‌الذکر، باعث محدود شدن صلاحیت دولت در تهیه و تنظیم بودجه‌ی سالانه‌ی کل کشور می‌شود. لذا این ماده از این حیث، مغایر با اصل (۵۲) قانون اساسی است.

ج) طبق اصل (۷۴) قانون اساسی، تصویب هر قانونی در مجلس صرفاً از دو روش پیشنهاد «طرح قانونی» نمایندگان مجلس و یا ارائه‌ی «لایحه» توسط دولت امکان‌پذیر است. با این حال در ماده (۳) این مصوبه، دولت مکلف شده در تنظیم لوایح خود شاخص‌های تهیه شده توسط شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی را مد نظر قرار دهد. این موضوع بدین معناست که در عرض مجاری پیش‌بینی شده در قانون اساسی برای تصویب قوانین، شاخص‌های تعیین شده توسط شورای مذکور نیز باید لحاظ شود. بنابراین حکم ماده (۳) به دلیل توسعه‌ی مجاری تصویب قانون، مقرر در اصل (۷۴) قانون اساسی، مغایر با این اصل است.

نظر شورای نگهبان

ماده (۳) علاوه بر اینکه مبنیاً بر ایراد ماده یک ایراد دارد، مغایر اصول (۵۲) و (۷۴) قانون اساسی نیز می‌باشد.

ماده ۴- شورا موظف است تا پایان خردادماه هر سال، عملکرد سال گذشته و برنامه‌های یکساله هر قوه را به منظور نظارت بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بررسی کند و جمع‌بندی آن را جهت قرائت در صحن علنی مجلس، مطابق قانون آیین‌نامه داخلی مجلس گزارش نماید.

دیدگاه مغایرت

در ماده (۴) این مصوبه، پیش‌بینی صلاحیت نظارت بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای شورای هماهنگی و پیگیری

تحقق اقتصاد مقاومتی، مغایر با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است؛ زیرا مطابق با این بند، نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام از جمله وظایف و اختیارات رهبری است و رهبری نیز در حال حاضر، اختیارات خود در این خصوص را به مجمع تشخیص مصلحت نظام تفویض کرده است. بنابراین، ماده (۴) به دلیل واگذاری وظیفه‌ی نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی، مغایر با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است.

نظر شورای نگهبان

ماده (۴)، مغایر بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد.

تاریخ مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۳/۵ (مرحله دوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۳/۲۰

[ماده (۱) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

ماده ۱- شورایی با عضویت معاون اول رئیس جمهور، نایب‌رئیس اول مجلس شورای اسلامی و معاون اول رئیس قوه قضائیه به منظور کسب اطلاع از برنامه‌های سه قوه و هماهنگی لازم در جهت رفع موانع اجرایی تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور به تناسب وظایف و اختیارات قانونی هر قوه تشکیل می‌شود.

دیدگاه عدم مغایرت

الف) با عنایت به اینکه طبق ماده‌ی اصلاحی، کارویژه‌ی شورای موضوع این ماده صرفاً از جنس کسب اطلاع از برنامه‌های سه قوه و هماهنگی در جهت رفع موانع اجرایی تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور به تناسب وظایف و اختیارات قانونی هر قوه عنوان شده است، ایراد قبلی شورای نگهبان مبنی بر دخالت این شورا در وظایف سایر قوا و در نتیجه نقض استقلال قوا و مغایرت آن با اصل (۵۷) قانون اساسی برطرف شده است.

ب) با توجه به حذف عبارت «پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی» از متن این ماده‌ی اصلاحی، ایراد قبلی شورا مبنی بر پیش‌بینی وظیفه‌ی نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای این شورا و در نتیجه مغایرت آن با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی موضوعاً منتفی شده است.

نظر شورای نگهبان

ماده (۱)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

[ماده (۲) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

ماده ۲- کارگروه مشترکی از قوای سه‌گانه با انتخاب شورای مذکور در ماده (۱) ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون، موظف است در صورت لزوم با کسب نظر کارشناسی صاحب‌نظران، قوانین و مقررات مرتبط با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را شناسایی کند تا به منظور اصلاح، پالایش و یا لغو موارد مغایر و تنقیح موارد منطبق با این سیاست‌ها، اقدام قانونی متناسب با اختیارات هر قوه را به صورت پیشنهاداتی به ریاست آن قوه در ضمن گزارش‌های سه‌ماهه ارائه دهد.

دیدگاه عدم مغایرت

بر اساس ماده (۱) و (۲) اصلاحی، مجلس کارویژه‌ی شورای موضوع این مصوبه را به نحوی تغییر داده است که شائبه‌ی دخالت

این شورا در وظایف قوا و نیز ورود به وظیفه‌ی نظارتی مجمع تشخیص مصلحت نظام متفی شود. بر این اساس، کارگروهی نیز که توسط این شورا تشکیل می‌شود، دیگر با ایراد مشروعیت مواجه نیست. بنابراین، ایراد قبلی شورا مبنی بر نقض استقلال قوا و مغایرت آن با اصل (۵۷) قانون اساسی و نیز پیش‌بینی وظیفه‌ی نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای این شورا و مغایرت آن با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی و در نتیجه فاقد وجهت قانونی بودن کارگروه منتخب این شورا، برطرف شده است.

نظر شورای نگهبان

ماده (۲)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

[ماده (۳) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

ماده ۳- دولت مکلف است اجرای قوانین مربوط به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را در اولویت قرار داده و در لوايح ارسالی خصوصاً برنامه‌های پنج‌ساله و بودجه‌های سنواتی، این سیاست‌ها و احکام قانونی مربوط را مد نظر قرار دهد. بدین منظور با هماهنگی شورای مذکور در ماده (۱) و در صورت لزوم کسب نظر کارشناسی صاحب نظران، شاخص‌های مربوط به میزان تحقق اقتصاد مقاومتی را تعیین و به صورت مستمر پیش نماید.

دیدگاه مغایرت

مطابق بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی، نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام از وظایف و اختیارات رهبری است. رهبری نیز با استفاده از اختیار خود در ذیل اصل (۱۱۰) قانون اساسی مبنی بر امکان تفویض برخی از وظایف و اختیارات رهبری به دیگری، اختیارات خود را در این خصوص به مجمع تشخیص مصلحت نظام واگذار کرده است. این در حالی است که بر اساس ذیل ماده (۳) این مصوبه، وظیفه‌ی تعیین شاخص‌های میزان تحقق اقتصاد مقاومتی و پایش مستمر آن به دولت واگذار شده است. بدیهی است که تعیین شاخص یکی از لوازم نظارت است و لذا واگذاری آن به دولت در ماده (۳) اصلاحی، مغایر با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است.

دیدگاه عدم مغایرت

الف) حکم مقرر در ذیل ماده (۳) این مصوبه مبنی بر واگذاری وظیفه‌ی تعیین شاخص‌های مربوط به میزان تحقق اقتصاد مقاومتی و پایش مستمر آن به دولت، منافاتی با صلاحیت نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام ندارد؛ زیرا منظور از تعیین شاخص برای میزان تحقق اقتصاد مقاومتی و پایش مستمر آن در این ماده، نظارت بر دستگاه‌های ذیل قوه‌ی مجریه از جهت میزان توفیق آنها در تحقق اقتصاد مقاومتی است. به عبارت دیگر، در این ماده برای دولت نوعی نظارت درون‌سازمانی پیش‌بینی شده است که این نظارت، نافی وظیفه‌ی نظارتی مجمع تشخیص مصلحت نظام برای رصد میزان تحقق سیاست‌های کلی نظام نیست. بر این اساس، پیش‌بینی وظیفه‌ی تعیین شاخص برای میزان تحقق اقتصاد مقاومتی و پایش مستمر آن برای دولت در این ماده، مغایرتی با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی ندارد.

ب) با عنایت به اینکه طبق ماده (۱) اصلاحی، کارویژه‌ی شورای موضوع این مصوبه صرفاً از جنس کسب اطلاع از برنامه‌های سه قوه و هماهنگی در جهت رفع موانع اجرایی تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور به تناسب وظایف و اختیارات قانونی هر قوه عنوان شده است، ایراد قبلی شورا مبنی بر دخالت این شورا در وظایف سایر قوا و در نتیجه نقض استقلال قوا و مغایرت آن با اصل (۵۷) قانون اساسی برطرف شده است.

ج) از آنجا که بر اساس ماده (۳) مصوبه‌ی سابق، دولت ملزم شده بود که در تنظیم لوايح خود شاخص‌های تعیین‌شده توسط شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی را مد نظر قرار دهد، این ماده به دلیل محدود کردن صلاحیت دولت در تهیه و

تنظیم بودجه‌ی سالانه‌ی کل کشور مغایر با اصل (۵۲) شناخته شده بود. حال با عنایت به اینکه طبق ماده‌ی اصلاحی اولاً دولت با الزام مجلس مکلف به مدّ نظر قرار دادن سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در تنظیم لوایح ارسالی شده است و ثانیاً تعیین شاخص‌های مربوط به میزان تحقق اقتصاد مقاومتی با هماهنگی با شورای موضوع این مصوبه به خود دولت واگذار شده است، ایراد فوق‌الذکر برطرف شده است.

د) با توجه به اینکه طبق ماده (۳) اصلاحی، دیگر دولت مکلف نیست در تنظیم لوایح خود شاخص‌های تهیه‌شده توسط شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی را مدّ نظر قرار دهد، ایراد قبلی شورا مبنی بر ایجاد نهاد ثالث در عرض دولت و مجلس برای ارائه‌ی طرح و لایحه‌ی قانونی و مغایرت آن با اصل (۷۴) قانون اساسی برطرف شده است.

نظر شورای نگهبان

ماده (۳)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

[ماده (۴) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

ماده ۴- شورای مذکور در ماده (۱) موظف است تا پایان خردادماه هر سال، عملکرد سال گذشته و برنامه‌های یکساله هر قوه را در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور، بررسی، جمع‌بندی و به منظور اطلاع عموم، جهت قرائت در صحن علنی به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

دیدگاه عدم مغایرت

با توجه به حذف عبارت «به منظور نظارت بر تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی» از متن ماده (۴) اصلاحی، ایراد قبلی شورا مبنی بر پیش‌بینی صلاحیت نظارت بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای شورای هماهنگی و پیگیری تحقق اقتصاد مقاومتی و در نتیجه مغایرت آن با بند (۲) اصل (۱۱۰) قانون اساسی برطرف شده است.

نظر شورای نگهبان

ماده (۴)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه مجلس در خصوص طرح نحوه پیگیری تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.